

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра філософії та культурології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан філологічного факультету
/доц. Ярослав РЕДЬКВА/
“27” *серпня* 20 25 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

СУЧАСНА КУЛЬТУРА

обов'язкова

Освітньо-професійна програма «Культурологія»

Спеціальність 034 Культурологія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

філологічний факультет

Мова навчання українська

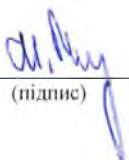
Чернівці 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни Сучасна культура складена відповідно до освітньо-професійної програми «Культурологія», спеціальності 034 Культурологія, першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 5 від «27» квітня 2022 р.).

Розробник: **Чікарькова Марія Юріївна**, доктор філософських наук, професор кафедри філософії та культурології

Викладач: **Чікарькова Марія Юріївна**, доктор філософських наук, професор кафедри філософії та культурології

Погоджено з гарантом ОП

(підпис)

Марія ЧІКАРЬКОВА

Затверджено на засіданні кафедри філософії та культурології

Протокол № 1 від «26» серпня 2025 року

Завідувач кафедри філософії та культурології

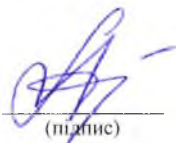
(підпис)

Ольга РУПТАШ

Схвалено методичною радою філологічного факультету

Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року

Голова методичної ради філологічного факультету

(підпис)

Алла АНТОФІЙЧУК

Мета навчальної дисципліни – вивчення основних особливостей функціонування сучасної культури, її структури, видів і форм прояву.

Пререквізити.

Оскільки курс охоплює еволюцію та динаміку розвитку базових концептів гендерної культури різних епох, то він пов'язаний насамперед з дисциплінами культурологічного циклу («Первісна культура», «Філософія та культура Сходу», «Філософія та культура античності», «Культура європейського Середньовіччя», «Культура європейського Відродження», «Культура Нового часу», «Історія культури України»). Окрім цього, неможливо розглядати культурне конструювання гендеру без залучення філософських концепцій та релігійних норм («Філософія», «Філософія та історія релігії»), етичних та естетичних категорій («Етика та естетика») та психологічних особливостей людини («Психологія»).

4. Результати навчання

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
  - ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
  - ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
  - ЗК 6. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
  - ЗК 7. Здатність працювати автономно.
  - ЗК 8. Здатність працювати в команді.
  - ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
  - ЗК 12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя
-
- ФК 1. Здатність презентувати результати професійної діяльності в усній та письмовій формі, надавати відповідну аргументацію.
  - ФК 2. Здатність визначати ступінь цінності та унікальності об'єктів культури в українському та міжнародному контекстах.
  - ФК 3. Здатність критично аналізувати культурні явища та процеси з використанням загальнонаукових та спеціальних наукових методів.
  - ФК 4. Здатність розуміти та інтерпретувати джерела культури (писемні, речові, візуальні) з урахуванням різних контекстів (історичного, соціального, антропологічного, політичного, релігійного, екологічного тощо).
  - ФК 5. Здатність використовувати різноманітні джерела інформації та методологічний апарат культурології для виявлення, аналізу культурних потреб суспільства.
  - ФК 6. Здатність аналізувати культурну політику в інституціях різних рівнів.
  - ФК 7. Здатність обґрунтовувати рішення щодо врегулювання відносин у сфері культури на основі розуміння специфіки соціокультурних процесів.
  - ФК 8. Здатність створювати аналітичні звіти, розробляти рекомендації та генерувати проекти (культурно-мистецькі, художні та дозвіллеві) щодо об'єктів професійної діяльності, використовуючи актуальну нормативну основу.
  - ФК 9. Здатність оцінювати матеріальну та духовну цінність об'єкта культурної спадщини різних історичних періодів та географічних ареалів.
-
- ПРН 4. Знати та розуміти теоретичні підходи до визначення культури, її проявів та форм існування.

- ПРН 5. Збирати, упорядковувати та аналізувати інформацію щодо культурних явищ, подій та історико-культурних процесів.
- ПРН 6. Виявляти, перевіряти та узагальнювати інформацію щодо різноманітних контекстів культурної практики, визначати ступінь їх актуальності із застосуванням релевантних джерел, інформаційних, комунікативних засобів та візуальних технологій.
- ПРН 7. Розуміти чинники культурної динаміки, принципи періодизації культурних процесів, їх специфічні риси та характеристики.
- ПРН 8. Інтерпретувати культурні джерела (речові, друковані, візуальні, художні) з використанням спеціальної літератури та визначених методик, аргументовано викладати умовиводи щодо їх змісту.
- ПРН 9. Аналізувати ефективність культурних політик, технологій реалізації культурних ідей у контексті конкретних параметрів їх впровадження.
- ПРН 10. Розпізнавати та класифікувати різні типи культурних продуктів, визначати їх якісні характеристики на основі комплексного аналізу.
- ПРН 11. Здійснювати експертну оцінку культурних об'єктів за заданими критеріями та надавати рекомендації щодо їх соціальної актуалізації.

У результаті вивчення курсу студенти повинні знати:

- систему базових понять і категорій сучасної культури та культурологічних дефініцій;
- хронологічні кордони поняття «сучасна культура» та її чинники (релігія, політика, право, наука й освіта, література й мистецтво), а також розуміти закономірності процесу зміни питомої ваги та значущості цих чинників;
- глибинні релігійно-інтертекстуальні засади різних культур (біблійний, ісламський, буддійський світи тощо) та розуміти їхню роль у сучасній світській свідомості;
- основні художні течії сучасної культури та їх специфічні риси;
- причини сьогоднішньої домінації науково-просвітницького погляду на світ як вираз антропоцентричної концепції Модерну;
- спектр визначених кризою Модерну нагальних проблем, які існують в різних сферах духовного життя нинішнього суспільства (релігійне життя, політика, право, наука, освіта, митецько-літературний пошук, економіка, екологія, охорона здоров'я тощо);
- основні риси сучасних субкультур, контркультурних та антикультурних рухів, специфіку елітної та масової культури;
- специфіку співвідношення національного та загальнолюдського моментів у сучасній культуротворчості, реального стану мультикультуралістичного проекту в епоху глобалізації та причин його зростаючих труднощів.

Вміти:

- порівнювати сучасну культуру з культурою попередніх епох за різними параметрами (релігія, наука, освіта, політика, мистецтво);
- ідентифікувати приналежність митця до певної художньої течії у сучасній культурі;
- здійснювати аналіз співвідношення національного та загальнолюдського та мультикультурального в тій чи іншій сучасній культурі;
- орієнтуватися у сучасних субкультурах і контркультурах;
- визначати прояви антикультури у сьогоденні;
- критично оцінювати такі явища, як домінація масової культури та ідолізація її творців; культ незрілості (кідалти), штучне повернення до архаїки або прагнення новизни за будь-яку ціну (кайнерастія), психоделіку та інші прояви деструкції культури.

Опис навчальної дисципліни

Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни – Сучасна культура										
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин				Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових	лекції	практичні	самостійна робота	Індивідуальні заняття	
денна	4	7,8	8	71,9		39	26	111		залік, іспит

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Рання стадія модернізму: діалог з класичною традицією												
Тема 1. Поняття сучасної культури та його дискусійність	8	1	1			5	6						
Тема 2. Динаміка й спрямованість культуротворчого процесу рубежу XIX-XX ст.	8	1	1			6	7						
Тема 3. Динаміка розвитку реалізму та натуралізму рубежу XIX-XX ст.	8	2	1			5	6						
Тема 4. Символізм як літературно-художній напрямок і творчий метод	8	2	1			5	5						
Тема 5. Імпресіонізм	9	2	2			5	5						
Тема 6. Естетизм	9	2	2			5	5						
Тема 7. Модерн	16	2	2			10	11						
Разом за ЗМ1	63	12	10			41	45						
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Авангард: контркультура проти класики												
Тема 8. Футуризм	9	2	2			5	6						

Тема 9. Кубізм	9	2	2		5	5					
Тема 10. Дадаїзм	10	2	2		5	6					
Тема 11. Експресіонізм	10	2	2		5	6					
Тема 12. Сюрреалізм	12	2	1		7	8					
Тема 13. Абстракціонізм	11	2	1		8	8					
Тема 14. Мистецтво тоталітаризму	15	2	1		10	11					
Тема 15. Мистецтво доби постмодернізму	15	2	2		10	11					
Разом за ЗМ 2	92	21	16		55	61					
Усього годин	160	39	26		105	116					

Тематика лекційних занять з переліком питань

№	Назва теми	Основні питання
1	Поняття сучасної культури та його дискусійність	<ul style="list-style-type: none"> – У чому полягає дискусійність поняття «сучасна культура»? – Культура як процес і як система цінностей. – Відмінності між культурою модерну, авангарду та постмодерну. – Роль технологій і глобалізації у формуванні сучасності.
2	Динаміка й спрямованість культуротворчого процесу рубежу XIX–XX ст.	<ul style="list-style-type: none"> – Криза позитивізму та нові світоглядні парадигми. – Індустріалізація та урбанізація як чинники культурних змін. – Переосмислення ролі митця у суспільстві. – Народження нових форм художнього бачення.
3	Динаміка розвитку реалізму та натуралізму рубежу XIX–XX ст.	<ul style="list-style-type: none"> – Еволюція реалістичного методу. – Вплив наукових ідей на натуралізм. – Соціальний вимір реалістичного мистецтва. – Межі та криза традиційного реалізму.
4	Символізм як літературно-художній напрямок і творчий метод	<ul style="list-style-type: none"> – Символ як основний принцип художнього мислення. – Культ краси та ірраціонального. – Вплив філософії (Ніцше, Шопенгауер, Бергсон). – Нові моделі мови у літературі та мистецтві.
5	Імпресіонізм	<ul style="list-style-type: none"> – Особливості імпресіоністичного бачення світу. – Пріоритет відчуття над формою. – Роль світла і миттєвості. – Вплив імпресіонізму на подальші художні течії.
6	Естетизм	<ul style="list-style-type: none"> – «Мистецтво заради мистецтва»: основні принципи. – Культ краси та проблематика аморальності/моральності мистецтва. – Естетизм у літературі та образотворчому мистецтві. – Роль О. Вайльда, Дж. Пейтера та ін.

№	Назва теми	Основні питання
7	Модерн	<ul style="list-style-type: none"> – Сильові особливості модерну. – Тяглість і новаторство щодо традиції. – Єдність мистецтв: архітектура, дизайн, живопис. – Модерн як естетичний і світоглядний проект.
8	Футуризм	<ul style="list-style-type: none"> – Апологія техніки і швидкості. – Руйнування традиційних форм мистецтва. – Маніфести футуристів. – Футуризм як культурний протест.
9	Кубізм	<ul style="list-style-type: none"> – Розчленування форми й новий спосіб бачення. – Аналітичний vs. синтетичний кубізм. – Вплив африканського мистецтва. – Роль Пікассо і Брака.
10	Дадаїзм	<ul style="list-style-type: none"> – Абсурд як художній принцип. – Анти-мистецтво й анти-буржуазний протест. – Колаж, асамбляж, перформативність. – Дадаїзм як реакція на Першу світову війну.
11	Експресіонізм	<ul style="list-style-type: none"> – Емоційна інтенсивність та суб'єктивність. – Криза цивілізації й мотив тривоги. – Деформація форми як виразний засіб. – Експресіонізм у літературі, театрі й кіно.
12	Сюрреалізм	<ul style="list-style-type: none"> – Підсвідомість як джерело творчості. – Методи автоматичного письма й образотворчі техніки. – Вплив психоаналізу. – Сюрреалізм як філософія і спосіб життя.
13	Абстракціонізм	<ul style="list-style-type: none"> – Відмова від зображувальності. – Духовне у мистецтві (Кандинський). – Геометричні та ліричні форми абстракції. – Вплив на модернізм другої половини ХХ ст.
14	Мистецтво тоталітаризму	<ul style="list-style-type: none"> – Ідеологізація мистецтва. – Соцреалізм і нацистська естетика: порівняльний аналіз. – Мистецтво як засіб пропаганди. – Питання свободи та цензури.
15	Мистецтво доби постмодернізму	<ul style="list-style-type: none"> – Іронія, цитатність, гра зі стилями. – «Смерть автора» та нові медіа. – Симуляція і гіперреальність (Бодріяр). – Культура фрагмента, колажність, інтертекстуальність.

Тематика семінарських занять з переліком питань

№	Тема семінарського заняття	Перелік питань
1	Формування поняття «сучасна культура» та криза цінностей на рубежі ХІХ–ХХ ст.	<ol style="list-style-type: none"> 1) Проаналізувати трансформацію поняття культури в різних гуманітарних підходах. 2) Розглянути кризові явища рубежу ХІХ–ХХ ст. у контексті культурних змін. 3) Визначити вплив соціальних та технологічних

№	Тема семінарського заняття	Перелік питань
		чинників на становлення модернізму. 4) Охарактеризувати ключові ідеї Ніцше, Бергсона та Фрейда, які вплинули на культуру епохи. 5) Дослідити нове розуміння творчості в модерністському дискурсі.
2	Реалізм, натуралізм і нові підходи до зображення людини	1) Порівняти новий реалізм із класичною традицією. 2) Визначити філософські та наукові основи натуралізму. 3) Проаналізувати зміну уявлень про соціальність і тілесність людини в мистецтві. 4) Дослідити вплив біології та психології на художні напрями рубежу століть. 5) Розглянути різні моделі репрезентації людини в реалізмі та модернізмі.
3	Символ, міф і уява в ранньому модернізмі	1) Розглянути трансформацію символу як художньої категорії. 2) Проаналізувати нові моделі міфотворення в модернізмі. 3) Визначити риси образу світу в ранньому модернізмі. 4) Охарактеризувати вплив неоромантизму й ідеалізму на символістські практики. 5) Пояснити роль символізму у становленні авангардних течій.
4	Імпресіонізм і естетизм як моделі чуттєвого досвіду	1) Проаналізувати імпресіоністичну модель художнього бачення. 2) Визначити особливості переосмислення краси в естетизмі. 3) Розглянути трансформацію образу митця в цих напрямих. 4) Дослідити вплив урбанізації та технологій на художні техніки. 5) Оцінити роль імпресіонізму як підґрунтя модерністських новацій.
5	Модерн як стиль життя і філософія форми	1) Визначити світоглядні та стильові риси модерну. 2) Проаналізувати принцип «все є мистецтво» у контексті побутової культури. 3) Охарактеризувати орнаментику та символіку модерну. 4) Порівняти прояви модерну в різних країнах. 5) Дослідити вплив модерну на архітектуру й дизайн XX ст.
6	Футуризм і культ техніки: нове тіло, нова мова, новий світ	1) Розглянути радикальні нововведення футуристів у ставленні до традиції. 2) Проаналізувати роль техніки у формуванні футуристичної естетики. 3) Визначити особливості футуристичного оновлення мистецької мови. 4) Дослідити вплив футуристичних ідей на інші авангардні рухи. 5) Оцінити політичні виміри футуристичного мистецтва.

№	Тема семінарського заняття	Перелік питань
7	Кубізм, дадаїзм і експеримент як нова норма мистецтва	1) Проаналізувати кубістичні підходи до простору та форми. 2) Розглянути дадаїстичні стратегії руйнування сенсу. 3) Визначити роль експерименту в авангардному мистецтві. 4) Дослідити вплив історичних обставин на появу нових течій. 5) Охарактеризувати зміни у розумінні матеріальності мистецтва в авангарді.
8	Експресіонізм: мистецтво всередині людини	1) Визначити роль внутрішнього переживання в експресіонізмі. 2) Проаналізувати художні засоби зображення емоцій та психічних станів. 3) Розглянути зв'язки експресіонізму з філософією життя й екзистенціалізмом. 4) Дослідити образ міста як простору напруги й тривоги. 5) Оцінити актуальність експресіонізму для сучасної культури.
9	Сюрреалізм і досвід несвідомого	1) Визначити вплив психоаналізу на естетику сюрреалізму. 2) Проаналізувати роль автоматичного письма й сновидінь у творчих практиках. 3) Розглянути сюрреалізм як альтернативний спосіб пізнання реальності. 4) Дослідити політичні аспекти діяльності сюрреалістів. 5) Охарактеризувати специфіку сюрреалістичних образів тіла й предмета.
10	Абстракціонізм і нові духовні горизонти мистецтва	1) Розглянути причини відмови митців від зображальності. 2) Проаналізувати зв'язок абстракції з духовними пошуками ХХ ст. 3) Визначити функціонування кольору та лінії як художніх категорій. 4) Оцінити можливість абстракції як універсальної мистецької мови. 5) Дослідити взаємозв'язок абстракції та музики.
11	Мистецтво тоталітаризму: пропаганда, форма, міф	1) Проаналізувати художні стратегії, застосовані тоталітарними режимами. 2) Розглянути формування політичного міфу засобами мистецтва. 3) Порівняти естетичні практики різних тоталітарних держав. 4) Оцінити розмитість межі між мистецтвом і пропагандою. 5) Дослідити трансформацію образу героя в тоталітарному мистецтві.
12	Постмодернізм і культура гри	1) Проаналізувати постмодерністське переосмислення авторства і тексту. 2) Розглянути іронію як ключовий механізм культурного мислення. 3) Визначити роль цитатності та симулякрів у постмодерністській культурі.

№	Тема семінарського заняття	Перелік питань
		4) Дослідити вплив мас-медіа на формування нових реальностей. 5) Оцінити місце постмодернізму в культурі XXI століття.

Індивідуально-дослідницькі завдання

№	Теми
1	Аналіз маловідомого модерністського маніфесту та його впливу на локальний культурний контекст (обрати конкретний текст).
2	Порівняльне дослідження рецепції імпресіонізму в українській та західноєвропейській критиці початку XX ст.
3	Дослідження образу міста у маловідомому літературному творі доби модерну (письменника обрати самостійно).
4	Аналіз одного експонату з локального музею як прикладу естетизму або модерну.
5	Дослідження трансформації символістського мотиву у сучасній культурі (взяти конкретний мотив та два культурні продукти).
6	Порівняння філософських засад футуризму у різних національних традиціях (обрати дві традиції).
7	Інтерпретація абстракціоністського твору через аксіологічний підхід (власний вибір художника).
8	Дослідження ідеологічних механізмів мистецтва тоталітаризму на прикладі конкретного візуального артефакту.
9	Аналіз сюрреалістичних технік у сучасній рекламі або digital-арті (зібрати власний емпіричний матеріал).
10	Вплив дадаїзму на сучасні форми протестного мистецтва (зіставити два або більше прикладів).
11	Дослідження художньої інтерпретації травматичного досвіду XX ст. у менш відомому експресіоністському творі.
12	Аналіз філософських підстав постмодернізму у творчості конкретного митця або режисера (вибір за студентом).

Конец формы

Завдання для самостійної роботи студентів

№	Тема	Завдання для самостійної роботи	К-сть годин
1	Поняття сучасної культури та його дискусійність	Підготувати аналітичний огляд трьох академічних визначень поняття «сучасна культура» з порівнянням їх методологічних підходів.	12
2	Динаміка й спрямованість культуротворчого процесу рубежу XIX–XX ст.	Виконати письмовий огляд культурних чинників, що вплинули на перехід від класичної до модерністської естетики.	10
3	Символізм як літературно-художній напрямок і творчий метод	Проаналізувати символістські мотиви у двох вибраних поетичних текстах та визначити ключові світоглядні моделі.	8
4	Імпресіонізм	Підготувати есе-рефлексію про відмінності між	15

№	Тема	Завдання для самостійної роботи	К-сть годин
		художнім і літературним імпресіонізмом із використанням прикладів із першоджерел.	
5	Модерн	Створити структурований огляд архітектурних особливостей модерну на прикладі трьох українських об'єктів.	10
6	Футуризм	Провести аналіз футуристичних маніфестів і сформулювати основні естетичні характеристики руху.	12
7	Дадаїзм	Здійснити порівняння трьох дадаїстських перформансів або творів, визначивши їхню антикультурну стратегію.	12
8	Сюрреалізм	Підготувати огляд методів роботи зі сновидінням у сюрреалізмі та коротко проілюструвати їх на прикладах творів.	10
9	Мистецтво тоталітаризму	Провести тематичний аналіз одного мистецького артефакту тоталітарної доби, визначивши його ідеологічне навантаження.	11
10	Мистецтво доби постмодернізму	Створити аналітичний міні-есе про основні ознаки постмодернізму у вибраному кінотворі, фіксуючи інтертекстуальні елементи.	11

Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота) робота, відповідь студента та ін.

Формою підсумкового контролю є залік.

Засобами оцінювання виступають:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.);
- реферати;
- есе;
- створення інфографіки, інтелект-карти та словникової статті на задану тему;
- презентація на задану тему;
- доповідь на науковій конференції.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Курс «Сучасна культура» вивчається протягом 7 і 8 семестрів та складається з двох теоретичних та одного підсумкового модулю.

Кожний теоретичний модуль оцінюється в 30 балів, відповідно протягом семестру студент може набрати максимально 60 балів (30+30). Окрім цього, студент може виконати індивідуальне науково-дослідницьке завдання, що оцінюється від 1 до 10 балів.

Підсумковий модуль оцінюється у 40 балів. Він складається з двох форм роботи: теоретичної та практичної (тестові завдання). Теоретичний блок складається з трьох питань, що підсумовують вивчений матеріал та за умови успішного розкриття кожне питання може бути оцінене у 8 балів. Практичний блок складається з 4 тестових завдань, що являють собою закриті тести (кожний тест оцінюється у 4 бали). Тести виконуються у письмовому режимі одразу після теоретичної відповіді, а не на місці підготовки.

За умови успішної роботи у межах двох теоретичних модулів, виконання всіх форм роботи на підсумковому контролі, студент має можливість за результатами навчання з курсу «Сучасна культура» отримати 100 балів.

Підсумкова кількість балів після закінчення вивчення навчальної дисципліни переводиться в оцінку за національною системою та шкалою ECTS. При виставленні загальної оцінки враховуються наступні критерії:

<p>«А» ставиться у разі, якщо студент:</p>	<ul style="list-style-type: none"> – постійно готувався до занять згідно з програмою дисципліни; – глибоко та всебічно розкривав зміст питань, використовуючи додаткову літературу; – показав уміння формулювати висновки, узагальнювати та аналізувати навчальний матеріал; – продемонстрував уміння формулювати власну точку зору та аргументовано доводити її; – переконливо та логічно викладав матеріал, проявляв творчий підхід до виконання індивідуального науково-дослідницького завдання; – належним чином виконував завдання для самостійної роботи; – допускав при усних відповідях та тестуванні окремі незначні неточності; – добре виконав завдання модульного контролю.
<p>«В» ставиться у разі, якщо студент:</p>	<ul style="list-style-type: none"> – розкривав згідно з програмою дисципліни зміст питань, використовуючи додаткову літературу; – робив узагальнення та висновки з окремих питань; – виконував завдання для самостійної роботи; – при усних відповідях не завжди повно й аргументовано викладав матеріал, а при тестуванні мали місце окремі неточності; – не проявив творчий підхід до виконання індивідуального науково-дослідницького завдання; – добре виконав завдання модульного контролю.
<p>«С» ставиться у разі, якщо студент:</p>	<ul style="list-style-type: none"> – розкривав згідно з програмою дисципліни зміст питань, але недостатньо й не завжди використовував додаткову літературу; – формулював висновки з окремих питань практичних занять; – не проявляв належної активності на практичних і семінарських заняттях; – брав участь у виконанні індивідуального науково-дослідницького завдання, але продемонстрував недостатній рівень наукової культури; – виконав завдання модульного контролю, але допускав окремі неточності при усних відповідях, тестуванні.

<p>«D» ставиться у разі, якщо студент:</p>	<ul style="list-style-type: none"> – відповідав на окремі питання, які обговорювалися; – формулював висновки з окремих питань; – при підготовці до практичних занять майже або й зовсім не використовував додаткову літературу; – не проявляв активності на практичних заняттях; – частково виконав завдання для самостійної роботи; – не виконав належним чином індивідуальне науково-дослідницьке завдання; – при виконанні завдань модульного контролю допустив багато неточностей або декілька грубих помилок.
<p>«E» ставиться у разі, якщо студент:</p>	<ul style="list-style-type: none"> – відповідав на окремі питання, які обговорювалися; – допускав численні неточності при усних відповідях, демонструючи лише репродуктивний рівень засвоєння навчального матеріалу без його осмислення, – не вмів сформулювати свою позицію, проаналізувати або порівняти різні точки зору на проблему; – недостатньо використовував основну літературу й майже бо зовсім не використовував додаткову; – не проявляв активності на практичних заняттях, старанності при виконанні завдань для самостійної роботи; – виконав окремі завдання для самостійної роботи; – не виконав належним чином індивідуальне науково-дослідницьке завдання; – погано виконав завдання модульного контролю, з численними помилками та неточностями.
<p>«Fx» ставиться у разі, якщо студент:</p>	<ul style="list-style-type: none"> – поверхнево розкривав зміст питань, які розглядалися; – допускав суттєві помилки при усних та письмових відповідях; – поверхнево ознайомився з рекомендованою літературою; – частково виконав завдання для самостійної роботи; – не проявляв активності на практичних заняттях; – допускав принципові помилки під час виконання завдань; – не виконав завдання модульного контролю.
<p>«F» ставиться у разі, якщо студент:</p>	<ul style="list-style-type: none"> – поверхнево розкривав зміст питань, які розглядалися; – допускав суттєві помилки при усних та письмових відповідях, тестуванні; – не ознайомився з рекомендованою літературою; – не виконав завдання для самостійної роботи; – не виконав індивідуальне науково-дослідницьке завдання; – не проявляв активності на практичних заняттях; – на підсумковому занятті не вмів відтворити зміст окремих питань, передбачених програмою дисципліни; – не виконав завдання модульного контролю.

Набрана студентом кількість балів є основою для виставлення оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

Рейтингова оцінка з дисципліни	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)

80-89	B	4 (дуже добре)
70-79	C	4 (добре)
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	3 (достатньо)
35-49	Fx	2 (незадовільно) з можливістю перездачі
0-34	F	2 (незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)														Кількість балів (іспит)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль № 1							Змістовий модуль № 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	40	100
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	5	5	5	5		

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Розкрийте зміст поняття «сучасна культура» та порівняйте різні підходи до окреслення її хронологічних рамок.
2. Опишіть основні моделі мультикультуралізму та охарактеризуйте їхню роль у сучасній культурі.
3. Розкрийте роль медіакультури, субкультур та масової культури у становленні сучасної культури.
4. Здійсніть порівняльну характеристику термінів *fin de siècle*, *belle époque* та Срібний вік.
5. Розкрийте особливості реалізму як художнього методу кінця XIX-початку XX ст.
6. Здійсніть порівняльну характеристику реалізму та натуралізму, охарактеризуйте їхні прояви у мистецтві рубежу XIX-XX ст.
7. Охарактеризуйте символізм як художній метод та течію.
8. Охарактеризуйте символізм у художній літературі та його прояви у національних школах.
9. Охарактеризуйте символізм в образотворчому мистецтві.
10. Охарактеризуйте символізм у музично-театральному мистецтві.
11. Розкрийте роль барбізонської школи живопису у становленні імпресіонізму.
12. Охарактеризуйте імпресіонізм в образотворчому мистецтві.
13. Дайте характеристику постімпресіонізму.
14. Розкрийте специфіку прояву імпресіонізму у художній літературі.
15. Охарактеризуйте імпресіонізм у музично-театральному мистецтві.
16. Охарактеризуйте історію формування акмеїзму та його значення в історії культури.
17. Охарактеризуйте творчість поетів-акмеїстів (М. Гумільов, А. Ахматова, О. Мандельштам).

18. Проаналізуйте роль Волтера Пейтера як ідеолога англійського естетизму.
19. Охарактеризуйте естетизм у художньому слові.
20. Дайте характеристику естетизму в образотворчому мистецтві.
21. Визначте роль «руху мистецтв і ремесел» у становленні європейського дизайну XIX-XX ст.
22. Аналітично порівняйте терміни Модерн, Сецесіон, Арт Нуово, Югендстиль. Дайте загальну характеристику національним школам «нового мистецтва».
23. Опишіть характерні ознаки стилю арт-нуово.
24. Дайте характеристику стилю модерн в європейській архітектурі.
25. Охарактеризуйте живопис стилю модерн.
26. Дайте характеристику скульптури стилю модерн.
27. Охарактеризуйте прояви стилю модерн у сфері дизайну.
28. Розкрийте питання про філософсько-естетичне підґрунтя футуризму.
29. Визначте специфіку італійського, російського та українського варіантів футуризму.
30. Охарактеризуйте прояви італійського футуризму у літературі.
31. Охарактеризуйте футуристичне образотворче мистецтво.
32. Дайте характеристику футуристичним новаціям у театрі.
33. Охарактеризуйте специфіку футуристичної музики.
34. Проаналізуйте рецепцію футуризму на російському літературному ґрунті та його основні форми.
35. Охарактеризуйте український футуризм та його різновиди.
36. Охарактеризуйте естетичні засади та особливості художніх рішень кубістів.
37. Здійсніть порівняльну характеристику «сезаннівської», аналітичної та синтетичної фаз кубізму.
38. Охарактеризуйте образотворче мистецтво кубізму.
39. Дайте характеристику проявам кубізму в українській культурі.
40. Дайте загальну характеристику дадаїзму (походження терміну, філософсько-естетичні засади).
41. Охарактеризуйте новації дадаїзму у літературі.
42. Дайте характеристику проявам дадаїзму в образотворчому мистецтві.
43. Опишіть етапи формування сюрреалізму та його естетику.
44. Охарактеризуйте сюрреалізм у художньому слові.
45. Дайте характеристику сюрреалістичного живопису.
46. Охарактеризуйте сюрреалізм у кінематографі.
47. Визначте місце сюрреалізму у сучасному масовому мистецтві.
48. Розкрийте питання про витoki імажизму та особливості його художніх рішень.
49. Дайте характеристику англійській школі імажизму та її основним представникам (Томас Еліот, Девід Лоуренс, Річард Олдінгтон).
50. Охарактеризуйте американську школу імажизму та її основних представників (Емі Лоуелл, Гілда Дулітл, Джон Флетчер, Езра Паунд).
51. Дайте характеристику російському імажизму та його основним представникам (Сергей Єсенін, Рюрік Івнєв, Анатолій Марієнгоф, Вадим Шершеневич).
52. Дайте визначення експресіонізму та назвіть основні його типологічні ознаки.
53. Розкрийте питання про попередників малярського експресіонізму (постімпресіоністи, фовісти, Модільяні, Шагал та ін.).
54. Охарактеризуйте експресіонізм в образотворчому мистецтві.
55. Дайте характеристику експресіонізму у художній літературі
56. Охарактеризуйте експресіонізм у театральном-музичному мистецтві та кінематографі.
57. Дайте загальну характеристику абстракціонізму (особливості естетики, основні представники).
58. Охарактеризуйте абстракціонізм в образотворчому мистецтві.

59. Дайте загальну характеристику мистецтву тоталітарних суспільств ХХ ст. (характерні ознаки, форми прояву).
60. Охарактеризуйте соцреалізм та сталінський ампір як спроби створення «великих стилів» у радянську добу.
61. Дайте загальну характеристику соц-арту (естетична основа, особливості художніх рішень, основні представники).
62. Охарактеризуйте особливості мистецтва постмодернізму.
63. Дайте характеристику новим видам та жанрам сучасного мистецтва (інсталяція, перформанс, асці-живопис, стріт-арт тощо).

Зарахування результатів неформальної освіти

Результати навчання студентів після проходження курсів Coursera (вказаних в інформаційних ресурсах) зараховуються у балах для підтвердження знань з сучасного та модерного мистецтва. За модуль *Modern Art and Ideas*, який охоплює вступ до модерного мистецтва, ранні та пізні модерністські рухи, студенти отримують **5 балів**: 2 бали за ознайомлення з ключовими концепціями, 2 бали за вивчення ранніх модерних течій та 1 бал за аналіз пізніх модерних напрямів. Курси *The Modern and the Postmodern (Part 1 та Part 2)* оцінюються у **2 бали**: по 1 балу за вивчення основ модернізму та його соціокультурного контексту, а також за опанування концепцій і прикладів постмодернізму.

Завершальний курс *What is Contemporary Art?* дає студентам **1 бал** за ознайомлення з сучасними художніми практиками, новими медіа та технологіями. У підсумку, проходження всіх зазначених курсів забезпечує студенту **10 балів**, які зараховуються як підтвердження результатів неформальної освіти в межах програми курсу «Сучасна культура». Такий механізм дозволяє оцінити як теоретичні знання, так і аналітичні навички, отримані у процесі самостійного опрацювання навчальних матеріалів.

Рекомендована література

Основна література

1. Міщенко М. М. Сучасна культура України (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.) / Марина Миколаївна Міщенко. – Харків: НТУ «ХПІ», 2014. – 156 с.
2. Станіславська К. І. Мистецько-видовищні форми сучасної культури: [Монографія] / Катерина Станіславська. – Київ: НАКККиМ, 2016. – 352 с.
3. Чікарькова М. Сучасна культура: проблеми аксіології і термінології / Марія Чікарькова. – Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2018. – 240 с.
4. Чікарькова М., Дуплава О. Графіті як феномен стріт-арту / Марія Чікарькова, Олена Дуплава. – Київ: ФОП Гуляєва В.М., 2020. 172 с.
5. Chilvers I., Graves-Smith J. A Dictionary of Modern and Contemporary Art / Ian Chilvers, John Graves-Smith. – Oxford: University Press, 2009. – 776 p.
6. Hodge S. The Short Story of Modern Art: A Pocket Guide to Key Movements, Works, Themes, and Techniques / Susie Hodge. – Laurence King Publishing, 2019. – 224 p.
7. Hopkins D. After Modern Art: 1945-2017 / David Hopkins. – Oxford University Press, 2018. – 352 p.
8. Robertson J., McDaniel C. Themes of Contemporary Art: Visual Art after 1980 / Jean Robertson, Craig McDaniel. – NY: Oxford University Press, 2016. – 464 p.

Додаткова література

9. Денисюк Ж. З. Віртуальність масової культури як поле конструювання уявних ідентичностей / Жанна Захарівна Денисюк // Вісник НАКККІМ. – 2016. – № 1. – С. 8–12.
10. Журба М. А. Віртуальна реальність релігії / М. А. Журба // Філософія і політологія в контексті сучасної культури. – 2014. – Вип. 7. – С. 76-81.
11. Наконечна О. В. Сучасне мистецтво: зміна головної парадигми / О. В. Наконечна // Інтелект. Особистість. Цивілізація: [Зб. наук. пр. із соц.-філос. пробл.]. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2011. – Вип. 9. – С. 69–77.
12. Чікарькова М. Асіологічні полюси сучасного мистецтва: між гламуром та макабристикою / Марія Чікарькова // Мультиверсум. – 2013. – Вип. 6 (124). – С. 135-143.
13. Чікарькова М. Графіті як знак: семіотичний підхід до вивчення феномену / Марія Чікарькова // Вісник Маріупольського держ. ун-ту. – Сер.: Філософія, культурологія, соціологія. – 2019. – Вип. 18. – С. 92-98.
14. Чікарькова М. Комп'ютерні ігри у соціокультурному дискурсі / Марія Чікарькова // Вісник Маріупольського держ. ун-ту. – Сер.: Філософія, культурологія, соціологія. – 2018. – Вип. 15. – С. 87-95.
15. Чікарькова М. Неоязичництво в Україні і світі в світлі постмодерністського дискурсу / Марія Чікарькова // Історія релігій в Україні: науковий щорічник. Львів: Інститут релігієзнавства – філія Львівського музею історії релігії; вид-во «Логос», 2013. – Кн. 2. Ч. 2: Соціологія і політологія. Ч. 3: Філософія та етнологія. Ч. 4: Музейництво, сакральне мистецтво. – С. 151–159.
16. Bercken W., van den. Ideology and atheism in the Soviet Union / W. Berchken. – Berlin–NY: Mouton de Gruyter, 1989. – 191 p.
17. Digital religion: understanding religious practice in New Media Worlds / Ed. H. A. Campbell. – London: Routledge, 2013. – 276 p.
18. Esanu O. What was contemporary art? / Octavian Esanu // ARTMargins. – 2012. – Vol. 1. – Issue 1. – P. 5–28.
19. Gere Ch. Digital Culture / Charlie Gere. – London: Reaktion Books, 2008. – 248 p.
20. Karmel P. Abstract Art: A Global History / Pepe Karmel. – Thames & Hudson, 2020. – 360 p.
21. Keen A. The Cult of the Amateur: How Today's Internet Is Killing Our Culture / Andrew Keen. – NY: Doubleday, 2007. – 228 p.
22. Morgan A. L. Historical Dictionary of Contemporary Art / Ann Lee Morgan. – Lanhan–Boulder–NY.– L.: Rowman & Littlefield, 2017. – 570 p.
23. Scruton R. Modern Culture / Roger Scruton. – L. – New Delhi – NY. – Sydney: Bloomsbury, 2006. – 192 p.
24. Smith T. What is Contemporary Art? / Terry Smith. – Chicago: University of Chicago Press, 2012. – 344 p.
25. Taylor B. Contemporary Art: Art since 1970 / Brandon Taylor. – S. I.: Discontinued 3PD, 2004. – 256 p.

Інформаційні ресурси

26. Гра про художників-імпресіоністів:
<http://academy.hermitagemuseum.org/games/impressionisty>.

27. Гра «Стиль модерн»: http://academy.hermitagemuseum.org/games/modern_game.
28. Modern Art and Ideas [Coursera]. – <https://www.coursera.org/learn/modern-art-ideas>.
29. The Modern and the Postmodern (Part 1) [Coursera]. – <https://www.coursera.org/learn/modern-postmodern-1/home/welcome>.
30. The Modern and the Postmodern (Part 1) [Coursera]. – <https://www.coursera.org/learn/modern-postmodern-2/home/welcome>.
31. What is Contemporary Art? [Coursera]. – <https://www.coursera.org/learn/contemporary-art>.

Політика щодо академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivets_kohnatsionalnoho-universytetu.pdf

✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/media/n5nbzwwb/polozhennia-chnu-pro-plahi_at-2023plusdodatky-31102023.pdf